

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SAMSUN SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	10
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	11
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7. DENETİM BULGULARI	13
8. EKLER.....	42

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	4
Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin Üç Yıllık (2020-2022) Seyri	7
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin Üç Yıllık (2020-2022) Seyri.....	8
Tablo 7: SASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	8
Tablo 8: SASKİ'nin 31.12.2022 Tarihi İtibariyle Vadesine Göre Yapılandırılmış Alacakları	17
Tablo 9: Amortisman Tutarı Kayıtlı Değerinden Fazla Olan Duran Varlıklar.....	19
Tablo 10: SASKİ Tarafından Kesilen Ancak Vergi Dairesine Gönderilmeyen Vergilerin Tür ve Tutarları.....	29
Tablo 11: İlçe Belediyelerine Aktarılmayan ÇTV Payları	32

KISALTMALAR

CBS: Coğrafi Bilgi Sistemleri

ÇTV: Çevre Temizlik Vergisi

SASKİ: Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

SCADA: Veri Tabanlı İzleme ve Kontrol Sistemi

AATUHK: Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Banka Kredilerine İlişkin Faiz Tahakkuklarının Dönemsellik İlkesine Uygun Olarak Yapılmaması
2. Taşınmazların Envanter ve Kayıt İşlemlerinin Sağlıklı Yapılmaması
3. Kamu Kurumlarına Tahsis Edilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Doğru İzlenmemesi
4. Yapılandırılmış Alacakların Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi
5. Zamanında Yerine Getirilmeyen Yükümlülüklerin İlgili Hesaplarda Takip Edilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Bazı Duran Varlıkların Birikmiş Amortisman Tutarlarının Varlığın Kayıtlı Değerinden Fazla Olması
2. Ortak Olunan Şirketin Sermaye Artırımının SASKİ Hesaplarında Tam ve Doğru Olarak Gösterilmemesi
3. Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Verilen İşletmelerin Denetimlerinde Numune Alınmaması
4. Bazı Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması ve Ruhsatlarının Geçerlilik Süresi Dolmasına Rağmen Yenileme İşlemlerinin Yapılamaması
5. Çevre Katkı Paylarının Bakanlığa Gönderilmemesi
6. Deşarj Limitlerinin Üzerinde Atık Su Üretenlere Mevzuata Uygun İşlem Tesis Edilmemesi
7. Devralınan Su Aboneliklerine Ait Güvence Bedellerinin İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi
8. Harcamalara Katılma Payının Hesaplanması ve Uygulanmasına İlişkin Hatalar Bulunması
9. İdarece Kesilen Vergilerin İlgili Vergi Dairesine Gönderilmemesi
10. Muhasebe Kayıtlarında Boş Yevmiyelerin Bulunması ve Bazı Yevmiyelerde Değişiklik Yapılması

11. Sondaj İzni Verilen Kuyularda Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Takip ve Denetimlerin Yapılmaması
12. Su Faturaları Üzerinden Tahakkuk Ettirilen ÇTV İlçe Belediyesi Paylarının Aktarılmaması
13. Su Kayıplarının Kontrolüne İlişkin Mevzuat Gerekliliklerinin Tam Olarak Yerine Getirilmemesi
14. Su ve Atık Su Tarife Bedellerinin Tespitine İlişkin Maliyet Hesabının Yapılmaması
15. Tahsil Edilen Bazı Alacakların Emanet Hesabında İzlenmesi ve Bütçe Geliri Yapılmaması
16. Taşınmazların Cins Tashihi İçin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması
17. Tüm Riskler Sigorta Poliçesinde Muafiyet Oranlarının Yasal Limitin Üzerinde Olması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (SASKİ), Bakanlar Kurulunun 1994 tarih ve 6372 sayılı kararı ile kurulmuştur. SASKİ Genel Müdürlüğü, Samsun Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu Kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 1995 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Samsun Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler SASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre SASKİ de bağlı idare olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; "Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır." hükmü gereğince SASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Samsun Büyükşehir Belediye Meclisi, SASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Samsun Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı

Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre ve Şehircilik Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

SASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

SASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

SASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	600	275
Sözleşmeli Personel	-	17
Kadrolu İşçi	387	186
Geçici İşçi	-	16
Toplam	987	494
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	903

SASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu 1 adet şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre SASKİ'de bağlı idare olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

SASKİ'nin 2022 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yılandan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	0,00	80.291.000,00	12.307.000,00	3.531.201,10	96.129.201,10	95.866.678,43	262.522,67	0,00
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	14.314.000,00	1.418.000,00	-450.702,43	15.281.297,57	15.050.945,38	230.352,19	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	300.483.000,00	254.805.000,00	53.977.265,99	609.265.265,99	606.999.147,63	2.266.118,36	0,00
4	Faiz Giderleri	0,00	45.000.000,00	0,00	17.669.937,91	62.669.937,91	62.585.933,27	84.004,64	0,00
5	Cari Transferler	0,00	7.450.000,00	0,00	231.222,46	7.681.222,46	7.681.177,07	45,39	0,00
6	Sermaye Giderleri	0,00	334.452.000,00	159.470.000,00	-40.058.925,03	453.863.074,97	446.891.593,87	5.424.335,50	1.547.145,60
7	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	10.000,00	0,00	0,00	10.000,00	0,00	10.000,00	0,00
9	Yedek Ödenek	0,00	35.000.000,00	0,00	-34.900.000,00	100.000,00	0,00	100.000,00	0,00
Toplam		0,00	817.000.000,00	428.000.000,00	0,00	1.245.000.000,00	1.235.075.475,65	8.377.378,75	1.547.145,60

SASKİ'nin 2022 mali yılı bütçesi ile 817.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2022 yılı ödenek toplamı 1.245.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 1.235.075.475,65 TL bütçe gideri yapılmış, 8.377.378,75 TL ödenek iptal edilmiş ve 1.547.145,60 TL sonraki yıla devredilmiştir.

SASKİ'nin 2022 yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 1.245.000.000,00 TL ödenek "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde ise 1.076.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş, gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma ve borç ödemeleri karşılığı ile gösterilen 169.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	852.547.000,00	762.668.114,06	3.131.372,79	759.536.741,27	89,09
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	11.000,00	2.189.495,13	0,00	2.189.495,13	19904,50
05- Diğer Gelirler	223.788.000,00	239.864.222,38	0,00	239.864.222,38	107,18
06- Sermaye Gelirleri	2.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	2.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler	-350.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	1.076.000.000,00	1.004.721.831,57	3.131.372,79	1.001.590.458,78	93,08

Buna göre 2022 yılında net bütçe geliri %93,08 seviyesinde gerçekleşmiştir. Alınan Bağış ve Yardımlar (%19904,50) beklenenin üstünde gerçekleşmiştir. Bu artışta 2022 yılı içerisinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından araç alımı için hibe verilmesi

ve Tespit Komisyonu tarafından yapılan inceleme sonucu belirlenen malzemelerin (O-PVC boru) hibe edilmesi etkili olmuştur.

Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Başlangıç Ödeneği (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	Toplam Ödenek (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	80.291.000,00	12.307.000,00	3.531.201,10	96.129.201,10	95.866.678,43	99,73
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	14.314.000,00	1.418.000,00	-450.702,43	15.281.297,57	15.050.945,38	98,49
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	300.483.000,00	254.805.000,00	53.977.265,99	609.265.265,99	606.999.147,63	99,63
04- Faiz Gideri	45.000.000,00	0,00	17.669.937,91	62.669.937,91	62.585.933,27	99,87
05- Cari Transferler	7.450.000,00	0,00	231.222,46	7.681.222,46	7.681.177,07	100,00
06- Sermaye Giderleri	334.452.000,00	159.470.000,00	-40.058.925,03	453.863.074,97	446.891.593,87	98,46
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
08- Borç Verme	10.000,00	0,00	0,00	10.000,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	35.000.000,00	0,00	-34.900.000,00	100.000,00	-	-
Toplam	817.000.000,00	428.000.000,00	0,00	1.245.000.000,00	1.235.075.475,65	99,20

2022 mali yılında planlanan mal ve hizmet alımlarının fiyatlarının artışı, içme suyu ve atık su hizmetlerine yönelik yatırım ihtiyaçlarının artması ve girdi maliyetlerinin yükselmesi, enerji tüketim bedellerinin yükselmesi, akaryakıt bedellerinin artışı, şirket işçisi giderleri artışı, personel maaş artışları ve SGK primlerindeki artışlar sebebiyle;

27.05.2022 tarih ve 6 sayılı meclis kararı ile idare geneli ek ödenek 338.000.000,00 TL,

25.11.2022 tarih ve 15 sayılı meclis kararı ile yine idare geneli ek ödenek 90.000.000,00 TL,

olmak üzere toplam 428.000.000,00 TL Ek Ödenek (Ek Bütçe) yapılmış, 817.000.000,00 TL başlangıç ödenek tahmini ile birlikte toplam 1.245.000.000,00 TL ödenek tahsis edilmiştir.

Buna göre 2022 yılında bütçe giderleri %99,20 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mal ve Hizmet Alım Giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %102,01 oranında aşılmıştır.

Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin beklentilerin üstünde gerçekleşmesinde, planlanan mal ve hizmet alımlarının fiyatlarının artışının beklenenin üzerinde gerçekleşmesi etkili olmuştur. Faiz Giderlerinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %39,08 oranında aşılmıştır. Faiz giderlerinin beklentilerin üstünde gerçekleşmesinde, başlangıçta öngörülmeven ancak zorunlu hale gelen yatırımlar için finansman güçlüğü yaşanması ve borçlanma yoluna gidilmesi etkili olmuştur.

SASKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2021 yılının 2020 yılına, 2022 yılının 2021 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin Üç Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0	0
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	327.801.777,37	445.934.088,46	762.668.114,06	36,04	71,03
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	1.943.777,90	0,00	2.189.495,13	-100	-
Diğer Gelirler	96.746.558,73	125.085.075,01	239.864.222,38	29,29	91,76
Sermaye Gelirleri	0,00	466.155,08	0,00	-	-100,00
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	-	-
Toplam	426.492.114,00	571.485.318,55	1.004.721.831,57	34,00	75,81
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	176.581,40	132.391,76	3.131.372,79	-25,03	2265,23
Net Toplam	426.315.532,60	571.352.926,79	1.001.590.458,78	34,02	75,30

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2022 yılında gelirler bir önceki yıla göre 430.237.531,99 TL'lik (%75,30) artış göstermiştir. Bu çerçevede; 2022-2021 yılları arasında Diğer Gelirlerde 114.779.147,37 TL (%91,76), Bütçe Gelirlerinden Red ve İadelerde 2.998.981,03 (%2265,23) artış olmuştur. Diğer Gelirlerde Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden alınan paylar ve Kamu Harcamalarına Katılma Paylarındaki (Kanalizasyon harcamalarına katılma payları, su tesisleri harcamalarına katılma payları) artış etkili olmuştur. Red ve İadelerdeki artışın sebebi ise Büyükşehir Belediyesi ile borç ve alacak durumundan dolayı mahsup işlemleri yapılırken sehven yanlış girilen evraktan dolayı 2022 yılında düzeltme kaydı yapılmasıdır. 2022-2021 yılları arasında Sermaye Gelirlerinde ise %100 azalış olmuştur.

Azalışın sebebi 2022 yılında herhangi bir taşınır veya taşınmaz satışı gerçekleşmemesidir.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin Üç Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	59.312.307,20	66.102.586,18	95.866.678,43	11,45	45,03
SGK Devlet Prim Giderleri	9.484.116,89	11.036.858,90	15.050.945,38	16,37	36,37
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	249.267.085,60	269.659.695,26	606.999.147,63	8,18	125,10
Faiz Giderleri	25.254.201,23	42.504.224,05	62.585.933,27	68,31	47,25
Cari Transferler	5.007.615,64	6.257.124,18	7.681.177,07	24,95	22,76
Sermaye Giderleri	179.317.498,75	257.304.612,92	446.891.593,87	43,49	73,68
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0	0
Toplam	527.642.825,31	652.865.101,49	1.235.075.475,65	23,73	89,18

SASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2022 yılında 2021 yılına göre 582.210.374,16 TL (89,18%) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2022 yılı Sermaye Giderlerinin 189.586.980,95 TL (%73,68), Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin 337.339.452,37 TL (%125,10), Faiz Giderlerinin 20.081.709,22 TL (%47,25) arttığı görülmektedir. Sermaye Giderlerindeki bu artış, içme suyu ve atık su hizmetlerine yönelik yatırım ihtiyaçlarının artması ve girdi maliyetlerinin yükselmesinden dolayı beklenenin üzerinde gerçekleşmiştir. Mal ve Hizmet Alım Giderlerindeki artış, enerji tüketim bedelleri, şirket işçisi giderleri ve yapılan yatırıma bağlı olarak ihtiyaç duyulan mal ve hizmet alımları miktarının artmasına bağlı olarak beklenenin üzerinde gerçekleşmiştir. Faiz Giderlerindeki artışta ise yatırımlar için finansman gücünün yaşanması ve borçlanma yoluna gidilmesi etkili olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın SASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2022 yılı Faaliyet Gideri 1.281.156.850,48 TL, Faaliyet Geliri 1.050.591.580,89 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise (-) 230.565.269,59 TL olarak gerçekleşmiştir.

SASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: SASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	SASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Samsun Kültür Turizm	4.700.000,00	235.000,00	5

	Tic.A.Ş.			
--	----------	--	--	--

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

SASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu/gelir tablosu/kâr-zarar tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu

Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır. İdare tarafından yetki devri yapılmasını gerektiren bir husus bulunmamaktadır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak görevler ayrılığı ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi, mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, eylem planı hazırlanmaması, risklerin belirlenmemesi, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun olmaması gibi nedenlerle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup üç iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan biri doludur. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Banka Kredilerine İlişkin Faiz Tahakkuklarının Dönemsellik İlkesine Uygun Olarak Yapılmaması

SASKİ tarafından banka kredi faizlerinin ertesi yıla ait kısmının yıl sonunda toplu tahakkuk ettirildiği görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde dönemsellik ilkesi muhasebenin temel kavramları arasında sayılmıştır. Muhasebede dönemsellik ilkesi, kamu idarelerinin faaliyetlerinin belirli dönemlerde raporlanmasını ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız saptanmasını ifade etmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 381 Gider Tahakkukları Hesabının işleyişini açıklayan 291'inci maddesine göre de tahviller dışında kalan borçlara ilişkin ay sonlarında tahakkuk ettirilen ve gelecek aylarda ödenecek işlemler faiz tutarları 630 Giderler Hesabına borç, bu hesaba alacak kaydedilmelidir.

Yukarıdaki hüküm değerlendirildiğinde, banka kredilerinin faizleri ait oldukları dönemde tahakkuk ettirilmeli ve o dönemin faaliyet sonuçları hesabında gösterilmelidir.

SASKİ tarafından yıl içinde kullanılan kredilerin faizlerinin aylık dönemler yerine yıl sonuna kadarki bölümünün toplu tahakkuk ettirildiği görülmüştür. Yıl sonlarında ise izleyen yıl

ödenecek faiz giderleri toplu tahakkuk ettirilmektedir. Nitekim 29.12.2022 tarihinde 2023 yılına ait 5.243.923,08 TL faizin tahakkuk kaydı ile izleyen yıla ait faiz gideri dönemsellik ilkesine aykırı olarak 2022 yılı faaliyet sonuçlarına yansıtılmıştır.

Diğer yandan İdarenin tüm kredi taksit ödemelerinin aylık olduğu düşünüldüğünde, tahakkuk eden ve ödenen faiz tutarının eşit (aynı döneme ait) olması gerekmektedir. Ancak 2022 yılı içinde ödenen ve bütçe gideri olarak kaydedilen faiz gideri 62.585.933,27 TL iken, tahakkuk eden ve 630.04 Faiz Giderlerinde yer alan tutar 68.592.203,21 TL olmuştur.

Kamu idaresi özetle, bulgu doğrultusunda mevzuata uygun işlem yapılacağını ifade etmiştir.

Kredi faiz kayıtlarının hatalı yapılması ile 630 Giderler Hesabının 6.006.269,94 TL fazla görünmesine sebebiyet verilmiştir. Tahakkuk kayıtlarının ilgili mevzuatı çerçevesinde dönemsellik ilkesine uygun yapılması, mali tablolarının tam ve doğru bilgi sunması açısından önem arz etmektedir.

BULGU 2: Taşınmazların Envanter ve Kayıt İşlemlerinin Sağlıklı Yapılmaması

SASKİ taşınmaz varlıklarının envanter ve kayıt işlemlerinde mevzuat gerekliliklerinin tam olarak yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre taşınmazlar miktar ve değer olarak kayıt altına alınmalıdır. Anılan maddede taşınmazların hangi değer üzerinden kayıt altına alınacağı da açıklanmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesinde ise tapuda kayıtlı olan, tapuda kayıtlı olmayan, genel hizmet alanları ve orta malları ile mülkiyetinde olmamakla birlikte çeşitli yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kamu idarelerince hangi formlarda kayıt altına alınacağı açıklanmıştır. Emlak birimince hazırlanan bu formlar dikkate alınarak mali hizmetler birimince taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan ilgili Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesine göre, kamu idarelerinin taşınmazlarının 31.12.2017 tarihine kadar envanter işlemlerinin tamamlanması ve kayıt altına alınması işlemlerinin bitirilmesi gerekmektedir.

İdare emlak birimince tapuda kayıtlı olan taşınmazlar ile kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kayıtları tutulmaktadır. Ancak emlak birimi kayıtları ile muhasebe sistemindeki taşınmaz kayıtlarının uyumsuz olduğu, taşınmazlara ilişkin diğer formların tutulmadığı ve taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulmadığı görülmüştür. Bu durum taşınmaz amortisman kayıtlarının da gerçeği yansıtmasına engel teşkil etmektedir.

İdare emlak birimi verilerine göre 250 Arazi ve Arsalar, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri ve 252 Binalar Hesabında kayıtlı tutar toplamı 32.941.527,46 TL iken; muhasebe sisteminde bu hesapların toplam tutarı 1.280.184.751,41 TL olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu iki birimin kayıtları arasında 1.247.243.223,95 TL fark oluşmuştur.

Taşınmazların mevzuata uygun olarak tutulmaması ve muhasebe ile emlak biriminin taşınmaz kayıtları arasında farklılıklar olmasının;

-İdare bilgi yönetim sistemlerinde taşınmaz işlemlerine ilişkin modüllerin bulunmaması,

-Emlak birimi, yatırımcı birimler ve muhasebe birimi arasında devam eden ve tamamlanan yatırımlara ilişkin sağlıklı bilgi akışının sağlanamaması ve koordineli çalışmanın olmaması,

-Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli personel sayısının yetersiz olması gibi sebeplerden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi bu konuda gerekli çalışmaların başlatıldığını ifade etmiştir.

Yapılan açıklamalar uyarınca, 2022 yılı mali tablolarında 250, 251, 252 Hesapları gerçeği yansıtmamaktadır. Taşınmazların envanter ve değerlendirme işlemlerinin tamamlanarak ilgili form ve cetvellerde kayıt altına alınması ve muhasebe sisteminde izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Kamu Kurumlarına Tahsis Edilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Doğru İzlenmemesi

SASKİ tarafından diğer kamu kurumlarına tahsis edilen taşınmazların muhasebe kayıtlarında doğru olarak izlenmediği tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47'nci maddesinde göre; kamu idarelerinin, kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen kamu

hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetindeki taşınmazlarının birbirlerine veya köy tüzel kişiliklerine tahsis edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Büyükşehir Belediyesine bağlı olan Su ve Kanalizasyon İdarelerini de kapsayan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesine göre, tahsisli taşınmazlarla ilgili her türlü mali yükümlülükler ve giderlerin tahsis yapılan kurum tarafından ödeneceği ifade edilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 47 sıra no.lu Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği'nin 7'nci maddesine göre de, diğer kamu idarelerine tahsis edilen taşınmazların amortisman işlemlerinin taşınmazı kullanan kamu idaresinin muhasebe birimi tarafından yapılması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubuna ilişkin işlemleri açıklayan 187'nci maddesinde, tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazların yardımcı hesaplar itibarıyla izleneceği hükme bağlanmıştır. Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yardımcı kodlarda düzenlenmiş olup, tahsis edilen taşınmazlar türüne göre 250.02/251.02/252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar alt detay kodunda takip edilmelidir.

Yapılan incelemede; SASKİ'nin mülkiyetindeki iki taşınmazı Samsun Büyükşehir Belediyesine, bir taşınmazı ise Vezirköprü Belediyesine tahsis ettiği, üç taşınmazın toplam kayıtlı değerinin 21.520,00 TL olduğu; ancak söz konusu taşınmazların İdarenin muhasebe kayıtlarında (250.02 alt detay kodu) ise 175.000.000,00 TL olarak görüldüğü anlaşılmıştır. Dolayısıyla SASKİ tarafından tahsis edilen taşınmazların kayıtlı değeri ile muhasebe kayıtları arasında 174.978.480,00 TL fark ortaya çıkmıştır.

Yapılan açıklamalar uyarınca, taşınmaz tahsis işlemlerinin tam ve doğru olarak ilgili hesap kodlarında izlenmesi, mali tabloların tam ve doğru bilgi sunması açısından önem arz etmektedir.

BULGU 4: Yapılandırılmış Alacakların Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi

SASKİ yapılandırılmış alacaklarının Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında takip edilmediği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 122/222 Gelirlerden Tecilli ve

Tehirli Alacaklar Hesaplarının niteliğini açıklayan 92'nci ve 166'ncı maddelerine göre; mevzuatı gereğince içinde bulunulan mali yıl sonunu geçmeyecek süre ile tecil veya tehir edilen alacakların 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar, bir yılı aşan süre ile tecil veya tehir edilen alacakların ise 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı'nda izlenmesi, dönem sonunda ise tecil ve tehir süresi 1 yılın altına inen alacakların 222 Hesap kodundan 122 Hesap koduna aktarılması gerekmektedir.

31.12.2022 tarihi itibarıyla SASKİ'nin 7256 ve 7326 sayılı Kanunlar ile yapılandırılmış 1.966.405,28 TL alacağı bulunmaktadır. Ancak bu alacaklar 122/222 Hesaplarında takip edilmemektedir. Yapılandırılan alacakların vadesine göre detayları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 8: SASKİ'nin 31.12.2022 Tarihi İtibarıyla Vadesine Göre Yapılandırılmış Alacakları

İlgili Kanun	2023 Yılı İçerisinde Tahsil Edilmesi Gereken Alacak Tutarı (TL)	2024 Yılı İçerisinde Tahsil Edilmesi Gereken Alacak Tutarı (TL)	Toplam (TL)
7326 sayılı Kanun	1.104.767,88	623.879,45	1.728.647,33
7256 sayılı Kanun	237.757,95	0,00	237.757,95
Toplam	1.342.525,83	623.879,45	1.966.405,28

Kamu idaresi cevabında özetle, yazılımsal çalışmaların devam ettiğini ve ivedilikle tamamlanarak ilgili hesap kodlarının kullanılmaya başlayacağını ifade etmiştir.

Yapılan açıklamalar uyarınca, yapılandırılmış alacakların vadesine göre 122/222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesaplarında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Zamanında Yerine Getirilmeyen Yükümlülüklerin İlgili Hesaplarda Takip Edilmemesi

SASKİ tarafından ilgili kurumlara zamanında aktarılmayan tutarların 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı ile 438 Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabında takip edilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı ile 438 Kamuya Olan Ertelenmiş

veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabının niteliğini açıklayan 278'inci ve 322'nci maddelerine göre, kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve diğer yükümlülüklerin bir yılı aşmayan kısımlarının 368, bir yılı aşan kısımlarının ise 438 hesap kodunda takip edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; 31.12.2022 tarihi itibarıyla ilçe belediyelerine 6.890.776,10 TL ÇTV, Hazine veya İşsizlik Sigortası Fonuna 1.494.933,14 TL asgari ücret destek primi, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına 5.503.483,32 TL Çevre Katkı Payının zamanında aktarılmadığı ve 368/438 hesap kodlarında takip edilmediği tespit edilmiştir.

İlgili kurumlara zamanında aktarılmayan tutarların 368/438 hesaplarında takip edilmemesi ile bu hesapların 2022 yılı mali tablolarında olduğundan 13.889.192,56 TL eksik görünmesine sebebiyet verilmiştir. Yerine getirilmeyen yükümlülükler vadesine göre 368/438 hesap kodlarında takip edilmelidir.

Kamu idaresi gerekli düzeltmeyi yaptığını ifade etmiştir, ancak bu durum 2022 yılı mali tablolarındaki hatayı etkilememektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bazı Duran Varlıkların Birikmiş Amortisman Tutarlarının Varlığın Kayıtlı Değerinden Fazla Olması

İdare muhasebe sisteminde kayıtlı olan bazı duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının varlığın kayıtlı değerini aştığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubuna ilişkin işlemleri açıklayan 187'nci maddesinde; kapsama dahil kamu idarelerinin muhasebe sistemine dahil edilen maddi duran varlıklarına ilişkin amortisman süre, yöntem ve oranları ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usullerin uygulanacağı ifade edilmiştir. Bu çerçevede Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 47 sıra no.lu Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği yayımlanmıştır. Anılan Tebliğin 4'üncü maddesine göre, varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi tutulan değerleri maliyet bedelidir. Maliyet bedeli ise, bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamıdır. Aynı Tebliğin 5'inci maddesinde; Duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı

ayrılmasında normal amortisman yöntemi uygulanacağı ve varlığın yararlanma süresine göre Genelge Ek-1’de yer alan Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlarda her yıl eşit olarak ayrılacağı belirtilmiştir.

Bilindiği üzere, muhasebe uygulamalarında amortisman ayırma işleminin amacı, varlığın maliyetinin ondan yararlanan döneme dağıtılması ve bilançoda varlığın net değeriyle gösterilmesidir. Nitekim 03.12.2014 tarihli ve 2014/7052 no.lu Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde bu durum açıkça ifade edilmiştir. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nde de varlığın ilk defa amortisman hesaplanmasına esas alınacak değerinin kayıtlı değeri olduğu düzenlenmiştir. Dolayısıyla ayrılacak amortisman tutarının varlığın kayıtlı değerini aşması mümkün değildir.

Aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere; SASKİ muhasebe sisteminde kayıtlı bazı varlıklar için ayrılan birikmiş amortisman tutarları, varlıkların kayıtlı değerinden toplamda 928.142,35 TL fazla görünmektedir.

Tablo 9: Amortisman Tutarı Kayıtlı Değerinden Fazla Olan Duran Varlıklar

Hesap kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL) (A)	Amortismanların Toplam Değeri (TL) (B)	Fark (TL) (B-A)
253.02.02..	İnşaat Makineleri ve Aletleri	71.277,23	71.327,73	50,50
253.02.04..	İş Makineleri ve Aletleri	22.470.888,02	23.300.888,02	830.000,00
253.02.10..	Matbaacılıkta Kullanılan Makine ve Aletler	12.446,54	14.094,04	1.647,50
253.03.02..	Beslenme, Gıda ve Mutfak Cihaz ve Aletleri	109.976,41	111.626,41	1.650,00
254.01.01..	Otomobiller	108.130,36	126.830,36	18.700,00
254.01.07..	Motorsuz Kara Araçları	114.700,00	128.400,00	13.700,00
254.04.02..	Demiryolu ve Tramvay Araçları	3.500,00	42.800,00	39.300,00
255.02.02..	Bilgisayar Çevre Birimleri	563.744,29	566.232,51	2.488,22
255.02.03..	Tekser ve Çoğaltma Makineleri	108.796,80	120.746,80	11.950,00
255.06.04..	TANIMSIZ	0,00	190,00	190,00
255.08.01..	Eğitim Mobilyaları ve Donanımları	7.531,00	9.681,00	2.150,00
255.10.02...	Kontrol ve Güvenlik Sistemleri	573.532,53	579.588,26	6.055,73
255.11.02..	Duvarda Sergilenen Süs Eşyaları	12.882,55	13.142,95	260,40
Toplam Fark				928.142,35

Kamu idaresi gerekli düzeltmelerin yapıldığını beyan etse de bu durum 2022 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Duran varlıkların amortisman tutarlarının yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabında gerçeği yansıtacak şekilde izlenmesi uygun olacaktır.

BULGU 2: Ortak Olunan Şirketin Sermaye Artırımının SASKİ Hesaplarında Tam ve Doğru Olarak Gösterilmemesi

SASKİ'nin ortağı olduğu Samsun Kültür Turizm Ticaret A.Ş. tarafından yapılan sermaye artırımının SASKİ hesaplarında tam ve doğru olarak takip edilmediği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı'nın işleyişini açıklayan 183'üncü maddesine göre; sermayenin işletilmesi ile ortaya çıkan karın sermayeye eklenmesi durumunda bir taraftan bu hesaba borç, 600 Gelirler Hesabına alacak; diğer taraftan 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak; 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilmelidir. Bütçe giderleri ile ilişkisi kurulması bakımından söz konusu tutarın ayrıca, 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydı yapılmalıdır.

SASKİ'nin ortak olduğu şirket tarafından 2022 yılında sermaye artırımına gidilmiş, bunun geçmiş yıl karlarından karşılanmasına karar verilmiştir. Ancak SASKİ tarafından 2022 yılı içerisinde artırılan sermaye ve kar ile ilgili herhangi bir işlem yapılmamıştır. Yıl sonu şirketten alınan yazıya göre, SASKİ ortaklık tutarı 235.000,00 TL, SASKİ hesaplarında izlenen tutar ise 25.000,00 TL'dir. Daha sonra 210.000,00 TL tutarında sermaye kaydı yapıp tarafımıza sunulsa da, bu kaydın sermaye taahhüt kaydı olduğu görülmüştür. Ancak geçmiş yıl karlarından karşılanan sermaye doğal olarak ödenmiş olduğu için taahhüt hesabı çalıştırılmamalıdır. Diğer taraftan karla ilgili de bütçe hesaplarına herhangi bir kayıt yapılmamıştır. Karın sermayeye eklenmesinin bütçe gelir ve gider hesaplarını etkileyen boyutu da söz konusudur.

Yapılan açıklamalar uyarınca, ortak olunan şirketin karı sermayeye ekleme işlemi SASKİ muhasebe kayıtlarına doğru şekilde yansıtılmamıştır. Bu durum, 2022 yılı mali tablolarında 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı, 247 Sermaye Taahhütleri Hesabı, 800 Bütçe Gelirleri, 830 Bütçe Giderleri Hesabının hatalı görünmesine sebebiyet vermiştir. Kamu idaresi gerekli düzeltmenin yapıldığı ifade etse de bu durum 2022

yılı mali tablolarını etkilememektedir.

BULGU 3: Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Verilen İşletmelerin Denetimlerinde Numune Alınmaması

Bağlantı kalite kontrol ruhsatı verilen endüstriyel atık su üreten işletmelerin rutin denetimlerinin ve numune alma işlemlerinin mevzuata uygun yapılmadığı tespit edilmiştir.

SASKİ Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'ne göre endüstriyel atık sularını kanalizasyon sistemine veya alıcı ortama deşarj eden işletmelerin bağlantı kalite kontrol ruhsatı almak zorunda olduğu belirtilmiştir. Deşarj edilen atık su miktarı, suyun kirliliği, su için ön arıtma gerekip gerekmediği, numune şekli ve numune alma sıklığı bahse konu ruhsatın içeriğini oluşturmaktadır.

Yönetmelik'in "Denetim ve belgelendirme yükümlülüğü" başlıklı 16'ncı maddesinde;

(1) "İdare, Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesine tabi deşarjlarında atık su kaynağını uygun gördüğü aralıklarda ve düzende bizzat örnek almak veya bağımsız kurum ve kuruluşlara yaptırmak suretiyle deşarjlarının ve tanzim edilen belgelerin uygunluğunu araştırır."

(...)

(2) "Ön arıtma veya arıtma yükümlülüğü bulunan atık su kaynaklarının bu yükümlülük çerçevesinde kurup işletmekte oldukları arıtma tesislerinin yönetmelik hükümlerine uygunluğu veya uygunsuzluğu, belli bir zaman içinde alınan (2-24 saat süreli kompozit numune alma cihazı ile) ardışık atık su örneklerinin, geçerli teknik usullerle birlikte değerlendirilmesi sonucunda tespit edilir."

Bahsi geçen Yönetmelik hükümlerince kurum tarafından bağlantı kalite kontrol ruhsatı verilen endüstriyel atık su kaynağı işletmelerin atık su miktarlarına göre belirli aralıklarla denetlenmesi gerektiği, denetimle alınan numunelerin sektörel bazda belirlenen parametrelere uygunluğu yönünden analiz edileceği anlaşılmaktadır.

İdarenin ruhsat verdiği ve denetim yaptığı atık su işletmelerine ilişkin sunulan verilere göre; debi miktarına göre yapılması gereken denetim faaliyetinin/ölçüm aralığının ilgili Yönetmelik'te öngörülen sıklıkta gerçekleştirilmediği, endüstriyel atık su üreten ve numune alınması gereken abonelerin sayısı da dikkate alındığında yapılan denetimlerin ve numune alma sıklıklarının izleme ve kontrollerinin eksik yapıldığı görülmüştür.

Bu itibarla; İdare tarafından sahip olunan personel sayısı da dikkate alınarak denetleme/ölçüm faaliyetlerinin anılan Yönetmelik'e uygun olarak yürütülmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

İdare tarafından gönderilen cevapta, imkanlar dahilinde numune alma işlemlerinin yapıldığı ve kirlilik parametresi yüksek belirlenen işyerlerinin denetimlerine özen gösterildiği ifade edilmiştir.

BULGU 4: Bazı Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatı Olmaksızın Faaliyette Bulunması ve Ruhsatlarının Geçerlilik Süresi Dolmasına Rağmen Yenileme İşlemlerinin Yapılamaması

İdare tarafından endüstriyel atık su üreten işletmelerden bazılarının bağlantı kalite kontrol ruhsatı almaksızın faaliyette buldukları ve verilen ruhsatlardan geçerlilik süresi dolan bazı atık su üreticilerinin ruhsat yenileme işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

SASKİ Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği; 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un zararlı suların tasfiyesine ve kanalizasyon şebekesine verilemeyecek maddelerin tespitine ilişkin hususları düzenleyen 19 ve 20'nci maddeleri ile 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'un ilgili yönetmeliklerine dayanılarak hazırlanmıştır.

SASKİ Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde endüstriyel atık su: "*Endüstrilerden, ticari işletmelerden ve sanayi alanlarından kaynaklanan evsel atık su ve yağmur suyu haricindeki her türlü üretim, işlem ve prosesinden kaynaklanan suları*"; bağlantı kalite kontrol izin belgesi ise "*Bu belge Su Kirliliği ve Kontrolü Yönetmeliği Madde 44'de belirtilen ilgili, kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiş kurum ve kuruluşlarca verilen "İzin Belgesi" niteliği taşır,*" şeklinde tanımlanmıştır.

31.12.2004 tarih 25687 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin "Atık su bağlantı izni ve belgesi" başlıklı 44'üncü maddesinde; atık suların altyapı tesislerine bağlanabilmeleri için atık su bağlantı iznine tabi oldukları ve koşulların sağlanması halinde atık su altyapı tesisleri yönetimi tarafından izin verileceği ifade edilmiştir.

Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin "Kanalizasyon sisteminden yararlanma onayı ve bağlantı kalite kontrol izin belgesi" başlıklı 9'uncu

maddesinde; endüstriyel atık suları Kanalizasyon sistemine bağlamak veya deşarj etmek sureti ile kanalizasyon şebekesinden yararlanılmasının İdarenin onayına bağlı olduğu, onay şartlarının endüstriyel atık su kaynaklarına İdarece verilecek ‘Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesi’nde belirleneceği, atık su karakterini tespit edebilmek için kompozit numune alınarak analiz edileceği, alınan analiz sonuçları deşarj limitlerini sağlamış ise İdarece istenecek evraklar hazırlandıktan sonra söz konusu kuruluşa ‘Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesi’ verileceği belirtilmiştir.

Diğer taraftan Yönetmelik’in “Bağlantı kalite kontrol izin belgesi geçerliliği ve süresi” başlıklı 10’uncu maddesinde ise İdare tarafından verilen izin belgesinin 3 yıl süre ile geçerli olduğu, her süre bitiminde şartların İdare tarafından incelenmek suretiyle bu belgenin yenileneceği ibare altına alınmıştır.

Öte yandan, SASKİ’nin hizmet alanı kapsamında faaliyet gösteren ve endüstriyel atık su kaynağı olabilecek abone tiplerinin raporlandığı bir veri havuzu bulunmadığı için bu kapsamdaki abonelerin tamamı adına inceleme yapılamamıştır.

İdarenin Abone Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden, anılan Yönetmelik hükümlerine göre endüstriyel atık su kaynağı olabilecek abone tiplerinden; fırın, hamam, oto yıkamalar, akaryakıt istasyonları, tekstil fabrikaları, halı yıkamalar tipi aboneliği olan işletmeler seçilerek bunların Bağlantı Kalite Kontrol ruhsatının olup olmadığı incelenmiştir.

Her ne kadar verilerin esas alındığı havuz endüstriyel atık su üreten toplam abone sayısını vermese de yapılan karşılaştırmalarda, endüstriyel atık su kaynağı olan işletmelerden bazılarının BKK ruhsatı olmadan atık sularını kanalizasyon sistemine veya alıcı ortama deşarj ettiği dolayısıyla endüstriyel atık suların kontrolsüz bir şekilde kanalizasyon şebekesine akıtıldığı tespit edilmiştir.

Ayrıca verilen BKK izin belgesinden 3 yıllık geçerlilik süresi dolanlar kontrol edilmiş ve 3 yıl önce izin belgesi verilen 97 adet aboneden 51 tanesinin belgesinin yenilenmediği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi tarafından gönderilen cevapta özetle, endüstriyel atık su üretimi bulunan ve bağlantı kalite kontrol izin belgesi alması gereken abonelerin tespiti ve belgelendirilmesine ilişkin süreçlerin devam ettiği belirtilmiştir.

İdare tarafından hizmet alanı içerisinde BKK ruhsatı olmadan faaliyette bulunan veya

geçerlilik süresi dolan endüstriyel atık su kaynağı işletmelerin tespit edilmesine yönelik İdare abone yönetim sistemi, vergi daireleri, sosyal güvenlik kurumları, ticaret ve sanayi odaları ve belediyelerden işyeri sorgulamaları yapılması ve tespit edilen işletmelerin Yönetmelik'e uygun şekilde ruhsatlandırılması ve ruhsat yenileme denetim işlemlerinin takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Çevre Katkı Paylarının Bakanlığa Gönderilmemesi

SASKİ tarafından tahsil edilen Çevre Katkı Paylarının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gönderilmediği tespit edilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 18'inci maddesi uyarınca çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerinin tahsil ettiği su ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedelinin yüzde biri çevre katkı payı olarak tahsil edilmeli ve en geç ertesi ayın 15'ine kadar ilgili mal saymanlıkları hesabına aktarılmalıdır.

Anılan madde uyarınca, çevre katkı paylarının tahsil edilmesinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (AATUHK) hükümleri uygulanmaktadır.

SASKİ tarafından tahsil edilen su hizmet gelirlerinden Çevre Katkı Payı olarak ayrılan tutarların 2021 yılı ağustos ayından sonra Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılmadığı görülmüştür. 2021 yılına ilişkin 1.477.200,21 TL'lik tutar ile birlikte 2022 yılı sonu itibarıyla 5.503.483,32 TL Çevre Katkı Payı, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında bekletilerek Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılmamıştır.

Kamu idaresi ilgili hususa özen gösterileceğini ve mali imkanlar doğrultusunda ödeneceğini ifade etmiştir.

Yapılan açıklamalar uyarınca İdare açısından ek mali külfetin doğmaması, mevzuatta öngörüldüğü gibi Bakanlığın çevresel konularda yapacağı çalışmaların desteklenmesi amacıyla Çevre Katkı Paylarının zamanında ve tam olarak gönderilmesi önem arz etmektedir.

BULGU 6: Deşarj Limitlerinin Üzerinde Atık Su Üretenlere Mevzuata Uygun İşlem Tesis Edilmemesi

İdare tarafından deşarj limitlerinin üzerinde atık su üretenlere mevzuatta belirtildiği şekilde işlem yapılmadığı tespit edilmiştir.

SASKİ Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde Atık su Arıtma Bedeli; Proses atık suyu olan işletme ve endüstrilerin, kanalizasyona deşarj standartlarını aşan kirlilik deşarj etmesi veya ön ve tam arıtma tesisi kuran işletme ve endüstrilerin atık sularını by-pass yapması veya arıtma tesisi bulunmasına rağmen kanalizasyona verilmesi standartlarını aşan arıtılmış su deşarj etmesi halinde işletme ve endüstriye İdarece tahakkuk ettirilen pay olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelik'in " Kanalizasyon sisteminden yararlanma onayı ve bağlantı kalite kontrol izin belgesi" başlıklı 9'uncu maddesinde aynen;

"Arıtma tesisini çalıştırmadığı tespit edilen veya çıkış suyu deşarj limitlerinin üzerinde seyreden atık su üreticisine, tespit tarihinden sonra Atık su Arıtma Bedeli tahakkuk ettirilir. Bu tahakkuk gerekli düzeltmelerin yapıldığının tespit edilmesine kadar devam eder. İdarenin verdiği süre içinde Deşarj limitlerini sağlayamayan atık su kaynağının Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesi iptal edilir." İfadelerine yer verilmiştir.

Buna göre, atık su miktarı yönetmelikte belirlenen deşarj limitlerinin üzerinde seyreden atık su üreticisine ilk tespitin yapılmasıyla beraber atık su arıtma bedeli tahakkuk ettirilir ve tahakkukla beraber atık su üreticisinin deşarj limitlerini kabul edilebilir düzeye çekmesi için süre verilir. Verilen süre içerisinde deşarj limitleri sağlanamazsa atık su kaynağının izin belgesi iptal edilir.

Hal böyle iken İdare tarafından deşarj limitleri aşıldığı ilk tespit edildiğinde atık su arıtma bedelinin tahakkuk ettirilmediği ve süre verilmediği, yalnızca atık su üreticisine uyarıda bulunduğu, devam eden süreçte ikinci uyarıyla beraber atık su arıtma bedeli tahakkuk ettirildiği görülmüştür. Denetim yılı içinde ise izin belgesi iptal edilen atık su üreticisinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından gönderilen cevapta özetle, atıksu arıtma bedelinin atıksu üreten işletmenin ilk tespit anında alınmaya başlandığı, ilgili Yönetmeliğin yayımlanmasından bu yana denetimlerin yerine getirilerek atıksu üreten işyerlerinden atıksu arıtma bedeli alındığı belirtilmiştir.

Her ne kadar idare tarafından gönderilen cevapta mevzuatta belirtildiği şekliyle atıksu arıtma bedelinin atıksu üreten işletmenin ilk tespit anında alınmaya başlandığı ifade edilmişse de denetimlerde yapılan tespitler ve yetkililerden alınan bilgiler esas alındığında bulgu metninde de belirtildiği şekilde, bu bedellerin mevzuata aykırı olarak ilk tespit anında

alınmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca idarenin cevabında, son üç yıl içinde atıksu arıtma bedeli tahakkuk ettirilen abone sayısı ve tahakkuk tutarlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir fakat bu verilerin bulgu konusu yapılan hususlarla ilişkisi bulunmamaktadır. Zira bulgu konusu edilen husus, atıksu arıtma bedeli tahakkuk ettirilmemesi değil bu bedellerin zamanında (ilk tespit anında) tahakkuk ettirilmemesidir.

Bu itibarla, endüstriyel atık su üreticilerinin deşarj limitlerinin aşıldığı tespit edildiğinde, yapılan uygulamaların mevzuata uygunluğu sağlanmalıdır.

BULGU 7: Devralınan Su Aboneliklerine Ait Güvence Bedellerinin İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi

6360 sayılı Kanun uyarınca ilçe/belde belediyelerinin devretmesi gereken su güvence bedellerini, SASKİ'ye devretmediği tespit edilmiştir.

12.11.2012 tarih ve 6360 sayılı On Dört ilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin; personeli, her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçlarının komisyon kararıyla ilgisine göre ilk mahalli idareler genel seçimi itibarıyla bakanlıklara, büyükşehir belediyesi, bağlı kuruluşu veya ilçe belediyesine devredileceği belirtilmiştir.

Dolayısıyla su ve atık su aboneliğine ait emanet niteliğinde olan, emanet hesaplarda kaydedilip izlenmesi gereken güvence bedellerinden daha önceki yıllarda ilgili kurumlarda alınan tutarların SASKİ'ye devredilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, su ve atık su aboneliğine ait emanet niteliğinde olan güvence bedellerinin SASKİ'ye gönderilmediği anlaşılmıştır. İdare tarafından 2014 yılında bu bedellerin aktarımının sağlanması için ilgili belediyelerle yazışma yapılmasına rağmen, bu konuda henüz bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Kamu idaresi özetle, zamanında gerekli yazışmaların yapıldığını ancak geri dönüş alınmadığını, tespitlere istinaden depozito bedellerinin isteneceğini ve yatırılmaması halinde alacaklarından mahsup edileceğini ifade etmiştir.

Anılan mevzuat hükümleri gereği, 30 Mart 2014 tarihinden önce ilçe belediyeleri

tarafından tahsil edilen abone sözleşmelerine ilişkin güvence bedellerinin, SASKİ tarafından takip ve tahsil işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 8: Harcamalara Katılma Payının Hesaplanması ve Uygulanmasına İlişkin Hatalar Bulunması

SASKİ su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı hesaplamasının mevzuata uygun yapılmadığı ve katılma payına tabi gayrimenkul listesinin tapu dairesine bildirilme yükümlülüğünün yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 90'ıncı maddesinde; su tesisleri ile kanalizasyon harcamalarına katılma paylarının hizmetten faydalanan gayrimenkul sahipleri arasında, ilgili gayrimenkullerin vergi değerlerinin toplamına oranlanması suretiyle dağıtılacağı ifade edilmiştir. Aynı Kanun'un 93'üncü maddesine göre paylar, ilan ve tebliğ edildiği yılı takip eden yıldan itibaren iki yılda ve dört eşit taksitte ya da peşin tahsil olunabilir. Kanun'un 89'uncu maddesine göre de peşin ödeme halinde % 25 indirim uygulanması gerekmektedir.

Anılan Kanun ve Kanun'un verdiği yetki çerçevesinde çıkarılan "2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Harcamalara Katılma Payları İle İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" in 16'ncı maddesinde, harcama katılma payının bina ve arsalarda vergi değerinin % 2'sini geçemeyeceği belirtilmiştir.

Harcamalara katılma payları, SASKİ tarafından çıkarılan "Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği" nin 19'uncu maddesinde taşınmazın metrekare büyüklüğüne göre belirlenmiştir. Bu düzenleme, anılan Kanun ve ilgili Yönetmelik'te, katılma paylarının vergi değeri dikkate alınarak gayrimenkul sahipleri arasında dağıtılacağı hükmüne aykırılık teşkil etmektedir. Bu nedenle hesaplama yönteminin mevzuata uygun olmadığı, ayrıca emlak vergisi değeri dikkate alınmadığı için mevzuatta katılım payı için emlak vergi değerinin % 2'si olarak belirlenen üst limit kontrolünün yapılmasında sakınca yaratabileceği değerlendirilmektedir.

Yine SASKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin 19'uncu maddesinde, katılma paylarının abonelik esnasında peşin tahsil edilmesi durumunda % 25 indirimli olarak hesaplanacağı ifade edilmiştir. Ancak % 25 indirim sadece peşin ödemeler için geçerli olduğundan hesaplamaların indirim oranı dikkate alınmadan yapılması, ödemenin peşin yapılması halinde indirimin uygulanması gerekir. Aksi halde taksitli ve peşin ödeme yapanlar arasında bir eşitsizlik söz konusu olmaktadır.

Kaldı ki tüm ödemeler peşin yapılmamaktadır. 2022 yılında katılım payı ödeyen 41.063 abonenin 770 tanesi taksitli ödeme yapmış, 935 abone ise hiç ödeme yapmamıştır. Dolayısıyla taksitli ödeme yapması gereken 1.705 abone söz konusudur.

Diğer taraftan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 93'üncü maddesine göre, satış, hibe ve trampa halinde tapu dairesinin payın tahsilini sağlamak üzere, belediyeyi haberdar etmesi ve pay ödenmedikçe intikal işlemi yapılmamasını teminen harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesi ilgili tapu dairesine bildirilmelidir. Bu işlem mevzuata göre satış, hibe ve trampa gibi devir hallerinde ferağ sırasında o tarihe kadar ödenmemiş taksitlerin de peşin olarak tahsil edilmesine imkân sağlayacaktır.

Ancak İdare tarafından tapu dairesine bir bildirim yapılmamıştır. Bu durum da mevzuatın tahsil güvencesini sağlamak üzere getirdiği hükme aykırılık teşkil etmektedir.

Kamu idaresi katılım paylarının tahakkuk ve tahsilatının, su/atıksu abonelik işlemleri esnasında, abonelik talep edilen yerin m² si ile tespit edilen birim fiyatın çarpımı neticesinde hesaplanmakta olduğunu ve genel olarak peşin ödendiğini, SASKİ Genel Kurulu tarafından genel uygulamaya göre birim fiyat belirlenerek, abone tarafından taksit talep edilmesi halinde %25 indirim yapılmamış birim fiyat üzerinden tahakkuk ve tahsilatın gerçekleştirilmesinin Abone Bilgi Yönetim Sisteminde sağlandığını ifade etmiştir. Ancak bulguda belirtildiği üzere payın indirim oranı dikkate alınmadan belirlenmesi, peşin ödeme halinde belirlenen bedel üzerinden indirim uygulanmasının daha doğru olacağı, aksi halde taksit talep eden mükellefe ek bir bedel çıkarıldığı gibi bir algı söz konusu olabileceği değerlendirilmektedir.

Yapılan açıklamalar uyarınca, katılma payının hesaplanmasında mevzuata uygun hareket edilmesi ve tapu dairesine bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: İdarece Kesilen Vergilerin İlgili Vergi Dairesine Gönderilmemesi

SASKİ tarafından yapılan çeşitli vergi kesintilerinin vergi dairesine gönderilmediği görülmüştür.

İlgili mevzuatı uyarınca Katma Değer Vergisi, Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi gibi çeşitli vergiler için kaynaktan kesinti uygulaması yapılmakta ve kesinti yapan tarafından vergi dairesine beyan edilerek süresi içinde ödenmesi gerekmektedir. SASKİ de yaptığı ödemeler üzerinden Katma Değer Vergisi, Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Damga Vergisi gibi birçok vergi için kesinti yapmakta ve vergi dairesine bildirmektedir.

SASKİ tarafından kesilen vergiler, beyan edildiğinde 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabından 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabına aktarılmaktadır. Ancak çeşitli kaynaktan kesilen vergilerin vergi dairesine gönderilmediği ve hesapta bekletildiği görülmüştür.

SASKİ tarafından gerek geçmiş dönemde gerekse 2022 yılı içinde kesilerek vergi dairesine gönderilmeyen vergi tutarı 31.12.2022 tarihi itibarıyla 30.543.847,76 TL'dir. SASKİ'nin kesinti yaptığı, ancak vergi dairesine göndermediği vergilerin tür ve tutar itibarıyla bilgileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 10: SASKİ Tarafından Kesilen Ancak Vergi Dairesine Gönderilmeyen Vergilerin Tür ve Tutarları

Vergi Borç Türü ve Dönemi	Tutar (TL)
2021 Yılı Devirle Gelen Borç Genel Toplamı (A)	10.616.347,64
2021 Yılından Devir Gelen Borca Yapılan Mahsup Tutarı (B)	10.460.445,46
2021 Yılından Kalan Borç Tutarı (C=A-B)	155.902,18
2022 Yılı Muhtasar Borç Toplamı (Gelir Vergisi Maaş, Yıllara Sari GV/KV Kesintileri) (D)	13.333.885,33
2022 Yılı Damga Vergisi Borç Toplamı (E)	767.910,91
2022 Yılı Tevkifat Borç Toplamı (KDV Kesintileri) (F)	16.286.149,34
2022 Yılı Borç Toplamı (G=D+E+F)	30.387.945,58
Genel Borç Toplamı (C+G)	30.543.847,76

Kamu idaresi özetle, 2022 yılına ilişkin vergi iade işlemleri tamamlandığında borcun tamamının mahsup edilmiş olacağını ifade etmiştir. Ceza, zam gibi ek mali külfetlerle karşı karşıya kalınmaması için kesinti yapılmak suretiyle tahsil edilen vergilerin vergi dairesine tam ve zamanında gönderilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Muhasebe Kayıtlarında Boş Yevmiyelerin Bulunması ve Bazı Yevmiyelerde Değişiklik Yapılması

SASKİ muhasebe sisteminde boş yevmiye numaralarının bulunduğu ve bazı yevmiyelerde değişiklik yapıldığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Kayıt düzeni ve kayıt düzeltmesi" başlıklı 18'inci maddesine göre, kamu idarelerinin muhasebe işlemleri hesap dönemi başında 1'den

başlayarak numaralandırılarak kaydedilmeli, muhasebe kayıtlarında düzeltme ise ancak yeni bir muhasebe kaydıyla yapılmalı ve düzeltme işleminin gerekçesine yer verilmelidir.

Anılan hüküm çerçevesinde, yevmiye kayıtlarının müteselsil sıra takip ederek yapılacağı ve yevmiye kayıtlarında geçmişe dönük işlem yapmak, kayda eklemeler yapmak gibi yollarla değişiklik yapılamayacağı anlaşılmaktadır.

SASKİ 2022 yılı muhasebe kayıtlarında boş yevmiye numaralarının bulunduğu, bazı yevmiye kayıtlarında ise değişiklik yapıldığı görülmüştür. Değişikliklerin sehven yapılan hataların düzeltilmesi adına yapıldığı ifade edilse de açıklandığı üzere düzeltme işlemi için ilgili yevmiyede değişiklik yapılması mevzuata uyar görünmemektedir.

Kamu idaresi boş yevmiye ayrılması ile ilgili Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından soruşturma yapıldığını ve boş yevmiye ayırma işleminin hata ile gerçekleştirildiğini, mali açıdan herhangi bir olumsuz durumun bulunmadığının anlaşıldığını ve teknik açıdan boş yevmiyelerin kullanılmasının engellendiğini, geriye dönük kayıt yapılmaması ve boş yevmiye bırakılmaması hususunda hassasiyet gösterileceğini ifade etmiştir.

Yapılan açıklamalar uyarınca, yevmiye kayıtlarının müteselsil sıra ile gerçekleştirilmesi ve düzeltme işlemlerinin yeni bir yevmiye kaydı ile mevzuata uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 11: Sondaj İzni Verilen Kuyularda Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin Takip ve Denetimlerin Yapılmaması

Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğüne sondaj izni verilen kuyularda faydalı tüketim miktarını aşan sular için SASKİ Genel Müdürlüğüne tespit, izleme ve suyun ücretlendirilerek gelir elde edilmesine yönelik işlemlerin yapılmadığı; DSİ ile koordineli bir izleme sistemi kurulmadığı tespit edilmiştir.

23.12.1960 tarih ve 10688 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun’un “Terimler” başlıklı 2’nci maddesinde faydalı kullanım; yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması, faydalı ihtiyaç ise yeraltı suyunu kullanacak kimsenin faydalı kullanışları için muhtaç olduğu su miktarı, şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı Kanun’un 4’üncü maddesinde; kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi

faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğunu, bu miktarı aşan suların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği belirtilmekle beraber, kuyu adedi, yeri, derinliği ve faydalı ihtiyaç miktarının Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tayin ve tespit edileceği hükmüne bağlanmıştır.

İlgili Kanun'un uygulanması için çıkarılan Yeraltı Suları Tüzüğü'nün "Yeraltı suyu ile ilgili işlerin kontrolü" başlıklı 11'inci maddesinde; yeraltı suyu aranması, kullanılması, işletilmesi ve tesislerin ıslah ve tadil edilmesi işlerinin verilen belgelere, teknik yönetmeliklere uygun olarak yapılıp yapılmadığının kontrol yetkisinin DSİ'de olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere sondaj kuyularına ilişkin olarak tüm yetki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır. Dolayısıyla sondaj ile çıkartılan sulara kuyu açan kimseye tahsis edilecek su miktarı, kişinin ihtiyaç bildirimini de dikkate alınarak DSİ tarafından belirlenmekte olup bu miktar, faydalı su miktarı olarak anılmaktadır. Ancak sondajdan faydalı su miktarını aşan bir su miktarı temin edilmekte ise bu sular için, 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir olan illerde il özel idarelerin tüzel kişiliğinin kaldırılmış olması sebebiyle tespit, izleme, suyun kiralanması ve bu sudan gelir elde edilmesi işlemlerinin Su ve Kanalizasyon İdareleri tarafından yürütülmesi gerekmektedir.

Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulara ait bilgilerin İdare tarafından Coğrafi Bilgi Sistemine aktararak, hem altyapı yatırım planlamalarında hem de abonelik işlemlerinde kullanması gerekmektedir.

Hal böyle iken DSİ Genel Müdürlüğünden alınan izne ilişkin açılan kuyularda faydalı tüketim miktarının ve buna ilişkin faydalı tüketimi aşan kısımların denetimiyle ilgili olarak DSİ ile SASKİ Genel Müdürlüğü arasında koordineli yürüyen bir iş akışı ve bilgi paylaşım ağının henüz oluşturulmadığı, dolayısıyla faydalı su miktarını aşan kısmın tespiti, izlenmesi, ücretlendirilmesi, satışı ve gelir elde edilmesi işlerinin yapılamadığı görülmüştür.

Bu itibarla Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulara ilişkin geriye dönük faydalı tüketim miktarlarının DSİ ile ortaklaşa bir çalışmayla saptanması, bu kuyularda olması muhtemel kaçak su kullanımlarını ve deşarjlarını önleyecek tedbirlerin alınması, bedellendirilmesi gereken kısımların bedellendirilip tahsilatının sağlanması, su kullanımı çok olan tüketicilere (oteller, otel havuzları, su oyun parkları, oto yıkama, halı yıkama gibi) öncelik verilerek çalışmalara başlanması ve yeraltı sularının korunması gerekmektedir.

Kamu idaresi tarafından gönderilen cevapta özetle, sondaj izni verilen kuyulara ilişkin

bilgi alınması adına DSİ 7. Bölge Müdürlüğüne yazı yazıldığı ve gerekli verilerin talep edildiği belirtilmiş olup gelen bilgiye istinaden bulgu konusu hususlara ilişkin gerekli çalışmalara başlanıldığı ifade edilmiştir.

BULGU 12: Su Faturaları Üzerinden Tahakkuk Ettirilen ÇTV İlçe Belediyesi Paylarının Aktarılmaması

SASKİ tarafından su faturaları ile birlikte tahsil edilen Çevre Temizlik Vergisinden bazı ilçelere ait payların gönderilmediği tespit edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 44'üncü maddesine göre; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.

Aynı maddede; konutlara ilişkin su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan ÇTV'nin, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılacağı ve büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerince su tüketim bedeli ile birlikte tahsil edileceği belirtilmiştir.

Su ve kanalizasyon idareleri tarafından ilçe belediye sınırları içerisindeki konutlardan tahsil edilen ÇTV ve gecikme zammının % 80'i ilgili belediyeye, %20'si ise büyükşehir belediyesine tahsilatı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar bildirilerek aynı süre içinde ödenmelidir.

Yapılan incelemede; 2022 yılı içinde SASKİ tarafından su faturası ile birlikte tahsil edilen ÇTV ve gecikme zamlarından % 20'si büyükşehir belediyesi payı olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne aktarılmakta iken, bazı ilçe belediyelerine ait olan % 80'lik payların gönderilmediği görülmüştür.

2022 yılı sonu itibariyle ilçe belediyelerine aktarılmayan ÇTV tutarı **6.890.776,10 TL** olup, detayı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 11: İlçe Belediyelerine Aktarılmayan ÇTV Payları

İlçe Belediyesi	Ödenmeyen ÇTV Tutarı (TL)
İlkadım	940.000,00
Canik	131.507,07
Atakum	2.090.811,04
Tekkeköy	142.790,07

Alaçam	11.323,47
Bafra	1.869.766,12
Ondokuzmayıs	158.190,93
Çarşamba	158.469,61
Havza	44.135,04
Kavak	110.532,71
Ladik	31.451,48
Salıpazarı	53.337,68
Terme	571.407,19
Vezirköprü	475.820,40
Yakakent	93.741,00
Ayvacık	7.492,29
Toplam	6.890.776,10
Not: ÇTV paylarının bir sonraki ay gönderilmesi gerektiğinden aktarılmayan ÇTV payı hesabına 2022 Aralık ayı dâhil edilmemiştir.	

Kamu idaresi özetle, ilçe belediyeleri adına yağmur suyu uzaklaştırma hizmeti yapıldığı ve bu nedenle ilgili idarelerden alacaklı olduğunu, mutabakat sonucuna göre mahsuplaşma yapılacağı için ÇTV'lerin henüz aktarılmadığını ifade etmiştir.

İlgili mevzuat hükmü uyarınca, mutabakat çalışmalarının tamamlanması ancak ek mali külfetle karşılaşılması için ÇTV ve gecikme zamlarından ilçe belediyesine düşen payların geciktirilmeden ve tam olarak gönderilmesi gerekmektedir.

BULGU 13: Su Kayıplarının Kontrolüne İlişkin Mevzuat Gerekliliklerinin Tam Olarak Yerine Getirilmemesi

A) Su Kayıp ve Kaçaklarının Sağlıklı Olarak Ölçülememesi

SASKİ tarafından su kaynakları, arıtma tesisleri, ana ve alt depolar ile terfi merkezlerinin önemli bölümünde debi ölçer cihazı bulundurulmaması nedeniyle, su kayıp ve kaçaklarının sağlıklı ölçülemediği tespit edilmiştir.

8/5/2014 tarihli ve 28994 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'ne dayanılarak çıkarılan Teknik Usuller Tebliği ile içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolü için alınması gereken tedbirler düzenlenmiştir.

İlgili Tebliğ'e göre İdareler tarafından; su temin miktarlarının hesaplanması maksadıyla su kaynaklarının çıkış boru hattı üzerine kaynağa en yakın noktaya, arıtma tesisi giriş ve çıkış boru hattı üzerine, servis deposu giriş ve çıkış boru hattı üzerine, terfi merkezleri çıkışı ve alt

bölge giriş boru hattı üzerine debi ölçer cihaz takılmalıdır.

Anılan Tebliğin 10'uncu maddesine göre, içme ve kullanma suyu temin ve dağıtım sistemini kontrol edebilmek için öncelikle şebekenin nispeten küçük ve izole edilmiş ve kontrol edilebilecek şekilde alt bölgelere ayrılması, bu bölge girişlerinde sisteme verilen su miktarı, su basıncı ve su kalitesinin izlenmesiyle arıza tespiti yapılarak su kayıplarının önlenmesi gerekmektedir. Su üretiminde alt bölgeleme ile su kayıplarının yüksek olduğu yerler ve öncelik verilecek bölgelerin tespit edilmesi, aktif kayıp kaçak kontrolü yapılarak borulardaki sızıntılara erken müdahale edilmesi ile su kayıp ve kaçaklarının önlenmesi ve güvenli su dağıtım sistemi kurulması amaçlanmıştır.

Yapılan incelemede; su kaynaklarının çıkış, bazı arıtma tesislerinin giriş ve çıkış boru hattı üzerine, ana ve alt depoların giriş ve çıkış boru hatları üzerine debi ölçer takılmadığı, dolayısıyla kaynak ve alt bölgeler bazında su kayıp kaçaklarının ölçülemediği görülmüştür.

Su kayıp kaçakları, çıkış boru hattı üzerinde debimetre bulunan arıtma tesislerinden depolara verilen miktar ile faturalandırılan su miktarı baz alınarak hesaplanmaktadır. Örneğin kaynağını Çakmak Barajından alan Selahattin Ereren İçme Suyu Arıtma Tesisi ile 8 ana depo, buradan 205 alt depoya su sağlanmakta ve Samsun'un dört büyük ilçesinin su ihtiyacı karşılanmaktadır. Su kaynağı ve depolarda debi ölçer cihaz bulunmadığı için su kayıp kaçağı, kaynaktan alınan su ile alt bölge bazında ölçülememekte yalnızca tesisten depolara verilen su miktarı ile fatura miktarı karşılaştırılarak tespit edilmektedir. Dolayısıyla bu dört ilçenin ayrı ayrı su kayıp ve kaçağı ölçülememekte, bu ilçeler için tek bir kayıp kaçak oranı belirlenmektedir.

Yapılan açıklamalar uyarınca su kaynaklarının çıkışı, ana ve alt depoların giriş ve çıkış boru hattı üzerine debi ölçer cihaz takılarak su kayıp kaçaklarının etkili ölçüleceği, kayıpların fazla olduğu alt bölgelerin tespit edilmesi ile kayıp ve kaçakların önlenmesinde daha az maliyetli ve daha etkili mücadele edilerek su tasarrufu sağlanacağı değerlendirilmektedir.

B) SCADA Sistemi, Coğrafi Bilgi Sistemi ve Abone Bilgi Sistemi Arasındaki Entegrasyonun Sağlanmaması

SASKİ tarafından su temin ve dağıtım sisteminin kontrolü amacıyla kullanılan SCADA, Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Abone Bilgi Sistemleri arasında entegrasyonun sağlanmadığı tespit edilmiştir.

İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'ne göre her binanın kimlik numarası, bina içindeki abonelerden birine ait abone numarası ve diğer nitelik bilgileri sahadan toplanarak CBS veri tabanına kaydedilmesi, CBS ile abone veri tabanı eşleştirilmesi ve bilgi akışı sağlanarak birbiriyle uyumlu hale getirilmesi ve CBS tabanlı abone ve sayaç yönetiminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Anılan Tebliğin 11'inci maddesine göre; CBS veri tabanı, hidrolik modelleme, SCADA sistemi, tahakkuk-tahsilat (abone) ve halkla ilişkiler gibi yazılımlar ve verilerin birbiriyle entegre çalışması sağlanmalıdır. İdarenin ana veri tabanı;

- Yazılımların birbirleri ile veri alışverişini,
- Su dengesi, optimum işletme basıncı, su yaşı, alternatif işletme senaryoları, kullanımın azaldığı saatlerde vana-pompa açık/kapalı konumları gibi analiz/sorgulamayı,
- Özellikle SCADA sisteminin, farklı yazılımlara ait verileri kullanarak fiziki ve idari kayıpları, işletme maliyetleri ve enerji giderleri hesaplamalarını yapabilecek şekilde kurulmalıdır.

İdare tarafından içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sisteminin uzaktan sevk ve kontrolü için SCADA sistemi kurulmuş, hem SCADA hem CBS hem de abone bilgi sisteminin geliştirilmesi için çaba gösterilmektedir. Ancak bu sistemler birbiri ile entegre çalışmamakta, sistem ve yazılımların verileri eşleştirilmemektedir.

Akıllı su yönetimi ile şebeke ve su dağıtım sistemlerinin güncel olarak izlenebilmesi, su kayıp ve kaçaklarının izlenmesi ve önlenmesi için Tebliğ'de belirtildiği gibi CBS veri tabanı, SCADA sistemi, abone bilgi yönetim sistemi gibi yazılımların birbiriyle entegre çalışması ve sistemler arasında veri eşleştirilmesi ile veri alışverişinin sağlanması gerekmektedir.

Kamu idaresi özetle, bazı çalışmaların yapıldığını ve devam ettirildiğini, su kayıp ve kaçaklarının azaltılmasının Kurumun önceliklerinden olup kaynakların daha verimli kullanılabilmesi için bulguda yer alan eksikliklerin en kısa sürede çözüme kavuşturulması amacıyla gerekli önlemler alınacağını ifade etmiştir.

BULGU 14: Su ve Atık Su Tarife Bedellerinin Tespitine İlişkin Maliyet Hesabının Yapılmaması

İdare gelirleri açısından en önemli unsur niteliğinde olan su ve atık su tarifelerinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak tespit edilmediği görülmüştür.

Bütün büyükşehir su ve kanalizasyon idareleri için uygulanan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Tarife Tespit Esasları" başlıklı 23'üncü maddesinde su satışı ile kanalizasyon sistemi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması giderleri için ayrı ayrı tarifeler yapılacağı, söz konusu tarifelerde yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilemeyen) yenileme, ıslah ve tevsi masrafları ve bir kar oranının esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

2560 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye istinaden hazırlanan SASKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nde de bu durum yinelenmiş ve ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Yönetmelik'in "Tarife tespit esasları" başlıklı 5'inci maddesinde tarifelerin tespitinde tahmini su satış miktarı üzerinden toplam sistem maliyetlerinin tarifelere yansıtılacağı; "Su satışı ve atık su tarifesi" başlıklı 10'uncu maddesinde ise su tarifesinin belirlenmesinde belirtilen maliyet unsurlarının ve bir miktar kâr yönteminin esas alınacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde, İdare tarafından kurulduğu yıl olan 2014' den bu yana su ve atık su tarife tespitine yönelik mevzuatın öngördüğü şekilde herhangi bir maliyet hesabının yapılmadığı görülmüştür.

Uygulamada, kuruluş aşamasında gerçekçi maliyet unsurlarına dayanmadan belirlenen tarife bedellerine yıllar itibarıyla Genel Kurul tarafından belirlenen oranlarda zam yapıldığı, 2022 yılı itibarıyla da tarifelerin TÜİK tarafından her ay açıklanan TÜFE'ye göre güncellendiği görülmüştür.

Tarife tespitinin mevzuatta belirtildiği şekilde yapılmaması, günümüz maliyetlerinin üzerinde bir tarife bedeli belirlenmesi ihtimalini ya da tarifenin düşük belirlenmesiyle maliyetlerin karşılanamama riskini de beraberinde getirecektir.

Kamu idaresi tarafından gönderilen cevapta özetle, su/atıksu birim fiyatlarının kuruluş aşamasından 2023 yılı Mayıs ayına kadar (2019 yılı ilk yarısı hariç) TÜİK tarafından açıklanan aylık TÜFE artış oranında her ay güncellenerek belirlendiği ifade edilmiştir. Cevabın

devamında ise birim fiyatların maliyetler esas alınarak tespit edildiği belirtilmiştir.

Cevabın ilk kısmında yapılan açıklamalar bulgu metninde eleştirilen hususları doğrular niteliktedir. Zira birim fiyatların tespitinde gerçek maliyetlerden ziyade TÜFE esas alınarak endeksleme yoluyla belirleme yapıldığı belirtilmektedir.

Nitekim yapılan uygulama nedeniyle halen yürürlükte olan su ve atık su tarife bedelleri gerçek maliyet unsurlarını yansıtmamaktadır. İlgili yatırımların finansmanı için en önemli gelir unsuru olan su ve atık su bedelleri göz önünde bulundurulduğunda, tarife bedellerine ilişkin mevzuatın öngördüğü şekilde maliyet hesaplamasının yapılması ve ilgili tarifelerin bu hesaplama doğrultusunda güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Tahsil Edilen Bazı Alacakların Emanet Hesabında İzlenmesi ve Bütçe Geliri Yapılmaması

SASKİ tarafından bazı kamu kurumlarından tahsil edilen su alacaklarının, abone bazında ayırt edilemediği için emanetler hesabında izlendiği ve bütçe geliri olarak kaydedilemediği tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 333 Emanetler Hesabının niteliğini açıklayan 260'ncü maddesine göre emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarlar bu hesapta izlenmelidir. Dolayısıyla bu hesap kurumun geliri veya varlığı olarak değerlendirilmeyen ve ilgisine iade edilene kadar muhafaza edilen yabancı kaynakların izlenmesi amacıyla kullanılmaktadır.

Yapılan incelemede, İdare tarafından kamu kurumlarından tahsil edilen bazı su alacaklarının abonelik bazında ayırt edilemediği ve hangi faturaya ait olduğu tespit edilemediği için bütçe gelirine kaydedilmeden emanetler hesabında bekletildiği anlaşılmıştır. Tahsilat tutarının abone bazında ayırt edilebilmesi durumunda ise emanet hesabındaki tutar kapatılmaktadır. Örnek vermek gerekirse, Milli Eğitim Bakanlığında tahsil edilen su alacakları hangi aboneler (örneğin okul bazında) için ödendiği tespit edilemediğinden emanetler hesabında takip edilmektedir ve tahsil edilmesine rağmen abone bazında ayırt edilemediği için bütçe geliri hesabına da kaydedilmemektedir.

Toplu tahsilatın abone bazında ayırt edilememesinin yarattığı bir diğer sorun ise, ödenmesine rağmen bazı borçların SASKİ sisteminde ödenmemiş borç olarak görünebilmesi ve alacakların takibini zorlaştırabilmesidir. Nitekim SASKİ tarafından bu sorunlar çeşitli

tarihlerde ilgili Kurumlara bildirilmiştir.

Abonelik bazında ayırt edilemeyen ancak tahsil edilmiş su alacaklarının bütçe gelirin kaydedilemediği düşünüldüğünde, bütçe geliri hesabının olması gerekenden eksik görünmesine, tahakkuk ve tahsilat kayıtlarının sağlıklı yapılmamasına sebep olmaktadır. İdareden alınan bilgilere göre 2022 yılı su tahsilatlarından 56.030,80 TL'si abone bazlı tespit edilemediği için emanetler hesabında bekletilmektedir. 31.12.2022 tarihi itibarıyla geçmişten gelen ve aboneliği tespit edilemeyen toplam tutar ise 3.684.534,12 TL'dir.

Diğer taraftan tahsilat yapılmadan önce bu nitelikte olan alacaklar için tahakkuk kaydı yapılmamakta yani 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı ile 600 Gelirler Hesabına kayıt yapılmamakta, ancak tahsilatın hangi aboneliğe ait olduğu tespit edildiğinde 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabından çıkış yapılmaktadır. Bu durum 2022 yılı mali tablolarında 120 Gelirlerden Alacaklar ile 600 Gelirler Hesabında hataya sebebiyet verse de, bu nitelikte alacak kaleminin fazlalığı nedeniyle hata tutarı konusunda net tespit mümkün olmamıştır.

Kamu idaresi özetle, ilgili kurumların ve şahısların bilgilerinin doğru şekilde tespit edildiğini ve tahakkuk kayıtlarının yapılmış olduğunu, ilgilisi bulunmayan tahsilatların ise emanet hesabından gelir hesabına aktarıldığını, geçmiş yıllardan gelen ve 333 Emanet hesabında bekletilen diğer borçların da gelir hesabına kayıt edildiğini ifade etmiştir. Ancak bu durum 2022 yılı mali tablolarındaki hatayı etkilememektedir.

Sonuç olarak, bundan sonraki süreçte ilgili kurumlar ile görüşülerek bilgilerin doğru şekilde elde edilmesi ve bu nitelikteki alacakların tahakkuk kayıtlarının yapılması, tahsilatların ise emanet hesabı yerine bütçe hesaplarında kayıt altına alınması gerekmektedir.

BULGU 16: Taşınmazların Cins Tashihi İçin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması

SASKİ'nin tapu kayıtlarındaki cinsi ile fiili kullanım durumu farklı olan taşınmazlarının bulunduğu ve cins tashihi için gerekli işlemlerin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'e göre cins tashihi, taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kayıtlarının farklı olması durumunda, tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemidir.

Anılan Yönetmelik'in 10'uncu maddesine göre, kamu idarelerinin mülkiyet, yönetim veya kullanımlarında bulunan taşınmazların tapu kayıtları ile mevcut kullanım şeklinin farklı olması durumunda taşınmazların mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınması ve cins tashihi

için gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; SASKİ mülkiyetinde bulunan 52 taşınmazın tapu kayıtları ile mevcut kullanım şeklinin farklı olduğu, buna rağmen tapu kayıtlarının düzeltilmesi için herhangi bir işlem yapılmadığı görülmüştür.

Kamu idaresi özetle, cins tashihi için çalışmaların başlatıldığını ve devam ettirildiğini ifade etmiştir.

Yapılan açıklamalar uyarınca, İdare taşınmazlarının tapu kayıtlarının fiili kullanım şekline uygun hale getirilmesi için cins tashihi işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 17: Tüm Riskler Sigorta Poliçesinde Muafiyet Oranlarının Yasal Limitin Üzerinde Olması

İdarenin bazı yapım işleri kapsamında yaptırılan tüm riskler sigortalarında, muafiyet oranlarının Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ndeki limitin üstünde belirlendiği tespit edilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde, tüm riskler için uygulanacak azami muafiyet oranı yüzde 2 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla İdarenin yapım işlerinde yüklenici tarafından yaptırılan tüm riskler (all-risk) sigortasında muafiyet oranı % 2'yi geçemeyecektir.

İdare tarafından ihale edilen yapım işlerine yönelik yüklenicilerin yaptırdığı tüm riskler sigorta poliçelerinde bazı kalemlere ilişkin muafiyet oranlarının mevzuatla belirlenen limitin üzerinde olduğu görülmüştür. Örneğin Samsun İli Muhtelif İlçelerde, Muhtelif Hacimlerde İçme Suyu Betonarme Depo Yapılması ve Mevcut Depoların Tadilatı İş'i ile 19 Mayıs İlçesi Dereköy Mahallesi İçme Suyu İnşaatı İş'i gibi yapım işlerinin tüm riskler sigortalarında bazı kalemlerde %10 gibi muafiyet oranlarının belirlendiği görülmektedir.

Sigorta muafiyet oranlarının yükselmesi, sigortalının (yüklenicinin) hasardan sorumlu olduğu kısmı artıracak, bir anlamda sigorta kapsamını daraltacaktır. Bu durum, yüklenicinin İdareye karşı nihai sorumluluğunu ortadan kaldırmasa bile herhangi bir hasar durumunda, İdareye karşı yükümlülüklerini yerine getirmesini zorlaştırabilecek ve İdare açısından risk doğurabilecektir.

Kamu idaresi özetle, gerekli çalışmaların başlatıldığını ifade etmiştir.

Yapılan açıklamalar uyarınca, yapım işleri kapsamında yükleniciler tarafından

yaptırılan tüm riskler sigorta poliçelerinde muafiyet tutarı veya oranlarının mevzuatta belirtilen % 2 oranını aşıp aşmadığı kontrol edilmeli ve muhtemel zarar ve risklerin önüne geçilmelidir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Taşınmazların Cins Tashiherinin Yapılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Yapılan denetimlerde cins tashihi yapılmayan taşınmazların bulunduğu anlaşılmıştır. İlgili husus bulgu konusu yapılmıştır.
Konutlara İlişkin Olarak Tahsil Edilen Çevre Temizlik Vergisinin İlgili Belediyelere Zamanında Aktarılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Konutlara ilişkin tahsil edilen ÇTV'lerin ilçe belediyelerine düzenli aktarılmadığı tespit edilmiştir. Konu yeniden bulgu yapılmıştır.
Harcamalara Katılma Paylarına İlişkin Uygulamaların Mevzuata Uygun Yürütülmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu hususun devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu hususların yanında katılma paylarının hesabında vergi değeri yerine taşınmaz metrekare büyüklüğünün dikkate alınmasına da değinilmiştir.

İşverenlerin Hakedişinden Kesilen Asgari Ücret Destek Primlerinin İlgili Hesaplara Aktarılmayıp Emanet Hesabında Bekletilmesi	2021	Yerine Getirilmedi	İdarenin cevapları ve ilgili yazılar dikkate alınarak inceleme yapılmış ve söz konusu husus güncel haliyle yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Yevmiye Defterinde Boş Yevmiyelerin Bulunması ve Geçmişe Yönelik Kayıt Yapılması	2021	Yerine Getirilmedi	2022 yılında boş yevmiyeler ve kayıt değişikliği tespitleri bulgu konusu yapılmıştır.
İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarına İlişkin Olarak Bazı İşlemlerin Yapılmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	İlgili mevzuat kapsamında yapılan incelemeler sonucunda elde edilen tespitler bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazların Envanter Kayıtlarının Tapu Kayıtları ve Muhasebe Kayıtları ile Uyumlu Olmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	Taşınmazlar konusunda bazı çalışmalar yapılmış olsa da yeterli görülmemiş ve muhasebe ve emlak birimi kayıtları arasındaki farklar ile taşınmaz envanter işlemlerindeki eksiklikler bulgu konusu yapılmıştır.

Yapılandırılmış Alacakların Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Yapılan denetimlerde geçmiş dönemde yapılandırılmış alacakların henüz 122/222 hesaplarında takip edilemediği anlaşılmıştır. Bu husus bulgu konusu yapılmıştır.
--	------	--------------------	--